

Kvantitatiiviset menetelmät

HUOM! Tentti pidetään tiistaina 22.2. klo 16-18 Vuorikadulla V20 Is

© Mikko Mattila 2005

1

Empiirinen harjoitusaineisto

- Eduskuntavaalit 2003 –kysely
- kysytty mm. vastaajien suhtautumista Suomen poliittiseen järjestelmään, heidän poliittista osallistumistaan, puoluevalintaa jne.
- kaksi osaa: käyntihaastattelu (n. 1100 vastaajaa) ja lomake ("perävaunu", n. 600)

© Mikko Mattila 2005

2

Otantamenetelmät

- Empiirisen tutkimuksen tiedot kerätään havaintoyksiköiltä (esim. henkilö, kunta, maa jne.)
- Perusjoukko on kaikkien havaintoyksiköiden muodostama kokonaisuus (esim. Suomen kunnat)
- Otos on perusjoukkoa pienempi havaintoyksikköjoukko, johon mittaus kohdistetaan

© Mikko Mattila 2005

3

Otos ja näyte

- Otos on havaintoyksikköjen joukko, johon kaikilla havaintoyksiköillä on tiedossa oleva nollaa suurempi todennäköisyys tulla valituksi
- Edustava otos kuvaa mahdollisimman hyvin perusjoukon ominaisuuksia
- Näyte on havaintoyksikköjen joukko, joka on muodostettu harkinnanvaraisesti
- Näytteen edustavuudesta ei ole varmuutta (esim. iltapäivälehtien internetkyselyt)

© Mikko Mattila 2005

4

Yksinkertainen satunnaisotanta

- Otos, johon kaikilla perusjoukon havaintoyksiköillä on sama todennäköisyys tulla valituksi
- Vaatimuksena lista havaintoyksiköistä (=otantakehikko)
- Poimitaan satunnaisesti listalta otoksen koon määräämä joukko havaintoja

© Mikko Mattila 2005

5

Systemaattinen otanta

- Samankaltainen kuin yksinkertainen satunnaisotanta
- Valitaan satunnainen alkukohta havaintoyksikkölistasta ja poimitaan tasavälisestä tarvittava määrä havaintoyksiköitä
- Ongelmana voi olla havaintoyksikkölistan jaksollisuus

© Mikko Mattila 2005

6

Ositettu otanta

- Käytetään varmistamaan otoksen edustavuus valittujen muuttujien suhteen
- Jaetaan havaintoyksiköt etukäteen valittuihin ryhmiin
- Valitaan kustakin ryhmästä suhteellisesti oikea määrä havaintoja otokseen

© Mikko Mattila 2005

7

Ryväsotanta

- Hyödyllinen silloin kun ei ole kattavaa otantakehikkoa käytettävissä
- Etuna tiedonkeruun kustannusten väheneminen ilman että otoksen edustavuus heikkenisi liiallisesti
- 1. vaihe: otos havaintoyksiköistä suuremmista kokonaisuuksista
 - Esim. otos Suomen sairaaloista
- 2. vaihe: havaintoyksikköotos valituista kokonaisuuksista
 - Esim. otos valittujen sairaaloiden potilaista

© Mikko Mattila 2005

8

Kyselytutkimukset

- Kyselytutkimukset alkoivat Suomessa heti sodan jälkeen (Suomen Gallup perustettu 1945)
- Vuosikymmenien myötä niiden merkitys on koko ajan kasvanut
- Kyselyjä teettävät julkinen sektori, yksityiset yritykset, akateemiset tutkijat ja tutkimuslaitokset, tiedostusvälineet, järjestöt, puolueet jne.
- Monta tapaa kerätä aineisto: henkilökohtainen haastattelu, puhelinhaastattelu, postikysely, internet-kysely

© Mikko Mattila 2005

9

Kysymyslomake

- Tarvitaan neljänlaisia kysymyksiä:
 - Selitettävien muuttujien mittarit
 - Selittävien muuttujien mittarit
 - "Testimuuttujien" mittarit
 - Taustatiedot

© Mikko Mattila 2005

10

Kysymysten muotoilu

- 1) Onko kieli tarpeeksi yksinkertaista?
Vältä jargonia, valitse kieli vastaajien mukaan
- 2) Voiko kysymystä lyhentää?
Lyhyempi on parempi
- 3) Onko kysymys kaksiosainen?
"Kuinka usein tapaavat vanhempiasi?"
"Mielestäni EU on tehoton ja epäluotettava"

© Mikko Mattila 2005

11

Kysymysten muotoilu

- 4) Onko kysymys johdatteleva?
"Pitäisikö Suomen luopua maamiinoista, vaikka se johtaisi Suomen puolustuskyvyn heikkenemiseen?"
- 5) Onko kysymys negatiivinen?
"Suomen ei pitäisi luopua maamiinoista", Kyllä / Ei
- 6) Onko vastaajilla tarpeeksi tietoa?
"Onko mielestänne Suomen kehitysavun kohteet valittu hyvin?"

© Mikko Mattila 2005

12

Kysymysten muotoilu

7) Onko sanoilla sama merkitys kaikille?

"Oletteko joutuneet rikoksen kohteeksi viimeisen vuoden aikana?"

8) Sisältyykö kysymykseen

"arvovaltaharha" (engl. prestige bias) tai yhteiskunnallisesti "hyväksyttävä" vastaus?

"Hoitiko Mannerheim presidenttikaudellaan hyvin sisäpolitiikkaa?"

© Mikko Mattila 2005

13

Kysymysten muotoilu

9) Onko kysymys moniselitteinen?

10) Tarvitaanko suora vai epäsuora kysymys?

"Have you murdered your wife?"

"Do you happen to have murdered your wife?"

"As you know, many people have been killing their wives these days. Do you happen to have killed yours?"

"Do you know any people who have murdered their wives?" – "How about yourself?"

© Mikko Mattila 2005

14

Kysymysten muotoilu

11) Onko kysymyksen aikaperiodi selvä?

"Kuinka usein tapaat äitisi?"

Vuodessa? Kuukaudessa? Viikossa?

12) Luoko kysymys keinotekoisesti vastauksia?

Lisättävä "en tiedä" tai "en osaa sanoa" vaihtoehdot

© Mikko Mattila 2005

15

Kysymystyytit

➤ Perusjako avoimet / suljetut

➤ Suljettujen kysymysten yleisimmät tyytit:

1) Likert-asteikko

Väite + 1= täysin samaa mieltä

2= samaa mieltä

3= Osittain samaa, osittain eri mieltä

4= eri mieltä

5= täysin eri mieltä

© Mikko Mattila 2005

16

Kysymystyytit

2) "Lämpömittarit"

"Kuinka kuvailisit työpaikkasi ilmapiiriä?"

innostava 1 2 3 4 5 6 7 masentava

tiimiorientoitunut 1 2 3 4 5 6 7 yksilöorientoitunut

3) Listat

"Valitse listalta ne asiat, joista keskustele useimmiten työtovereidesi kanssa?"

Työasiat, urheilu, TV, politiikka, harrastukset jne.

© Mikko Mattila 2005

17

Kysymystyytit

4) "Järjestyslistat"

"Mitä ominaisuuksia arvostat työtovereissasi?"

Numerot seuraavat vaihtoehdot niin, että eniten arvostamasi ominaisuus saa arvon 1, toiseksi eniten arvostamasi arvon 2 jne."

avoimuus

ystävällisyys

avuliaisuus

jne.

© Mikko Mattila 2005

18

Kysymystyyppit

5) Vaihtoehtovalinnat

"Valtio on viimeisen vuoden aikana saanut x miljardia ylimääräisiä tuloja valtionyhtiöiden myynnistä. Mikä olisi mielestäsi paras vaihtoehto näiden tulojen käyttöön?"

- 1) Lisätään valtion menoja
- 2) Alennetaan veroja
- 3) Lyhennetään valtion velkaa
- 4) Joku muu vaihtoehto, Mikä?
- 5) En osaa sanoa

© Mikko Mattila 2005

19

Kysymysten kehys

- Kysymysten kehystäminen (engl. framing) voi vaikuttaa saatuihin tuloksiin
- Kehystäminen viittaa kysymyksen muotoiluun, sen johdantoon tai asemaan muiden kysymysten joukossa
- USA:ssa kysyttiin 1970-luvulla hyväksyvätkö he neuvostoliittolaisten lehtimiesten vapaan toiminnan USA:ssa → 37% vastasi kyllä
- Samanaikaisesti toiselta ryhmältä kysyttiin ensin hyväksyvätkö he amerikkalaisten lehtimiesten vapaan toiminnan NL:ssä ja sen jälkeen sama kysymys → 73% vastasi kyllä

© Mikko Mattila 2005

20

Kysymysten kehys

- Kangas tutki kehystämisen vaikutusta Suomessa vuonna 1993 tehdyssä kyselyssä (Politiikka 2/95)
- "Veronkiero on täysin hyväksyttävää"
 - 10% vastaajista samaa mieltä
- "Verot ovat Suomessa niin korkeat, että veronkierto on täysin hyväksyttävää"
 - 20% samaa mieltä
- "Veroja tulisi Suomessa alentaa"
 - 80% samaa mieltä
- "Veroja tulisi Suomessa alentaa, vaikka se johtaisikin sosiaaliturvan tuntuvaan leikkaamiseen"
 - 35% samaa mieltä

© Mikko Mattila 2005

21

Kysymysten kehys

- Eduskuntavaalit 1999
 - "Äänestitkö juuri käydyissä eduskuntavaaleissa?"
 - 84% vastasi kyselyssä "kyllä", todellinen äänestysprosentti 68% → erotus 16 %-yksikköä
- Eduskuntavaalit 2003
 - "Nykyisin monet jättävät syystä tai toisesta äänestämättä vaaleissa. Jätittekö te näissä eduskuntavaaleissa äänestämättä?"
 - 80% vastasi kyselyssä äänestäneensä, todellinen äänestysprosentti 70% → erotus 10 %-yksikköä

© Mikko Mattila 2005

22

Mitä vikaa?

- Miten arvioit tiedonsaantia organisaationne sisäisestä toiminnasta? (esim. päätösten sisältö, taustat, valmistelu)

Tietoa sisäisestä toiminnasta on tarjolla

- 1 täysin riittämättömästi
- 2 jokseenkin riittämättömästi
- 3 jokseenkin riittävästi
- 4 täysin riittävästi
- 5 en osaa sanoa

© Mikko Mattila 2005

23

Mitä vikaa?

- Kuinka monena päivänä viikossa seuraat televisiosta kotimaisia viihdesarjoja?

- 1 Kerran viikossa
- 2 2-3 krt viikossa
- 3 3-5 krt viikossa
- 4 5-7 krt viikossa

© Mikko Mattila 2005

24

Mitä vikaa?

➤ Autojen pysäköintitilaa keskustassa...

- 1 On nykyisellään sopivasti
- 2 On vähennettävä, jotta saadaan tilaa muille toiminnoille
- 3 On rakennettava maan päälle
- 4 Tulee rakentaa maan alle vähentämättä maanpäällisiä pysäköintipaikkoja
- 5 Tulee siirtää maan alle siten, että samalla vähennetään maanpäällisiä pysäköintipaikkoja

© Mikko Mattila 2005

25

Mitä vikaa?

➤ Ovatko talvet tulleet mielestäsi lämpimämmiksi viime vuosina?

- 1 Hyvin paljon lämpimämmiksi
- 2 Melko paljon lämpimämmiksi
- 3 Jonkin verran lämpimämmiksi
- 4 Eivät ole tulleet lämpimämmiksi

© Mikko Mattila 2005

26

Mitä vikaa?

➤ Pitäisikö ministerin X erota tehtävästään vuoksi?

- 1 Ehdottomasti pitäisi
- 2 Ei pitäisi
- 3 En osaa sanoa

© Mikko Mattila 2005

27

Muistilista

1. Kuka tilasi kyselyn ja kuka sen teki?
2. Miten kysymykset olivat tarkalleen ottaen muotoiltu ja mitkä olivat vastausvaihtoehdot?
3. Mikä oli perusjoukko?
4. Käytettiinkö satunnaisotantaa?
5. Mikä oli otoksen koko?
6. Mikä oli vastausprosentti?
7. Mikä oli tiedonkeruumenetelmä?
8. Milloin tiedot kerätty?

© Mikko Mattila 2005

28